

הביאני הדריו

גליון 201

מזן המשיגה שליט"א

והשבות אל לבבך

ועד לבני הקיבוץ, כ"ח טבת תשע"ח

בינינו לבין אלדינו, בא לידי ביטוי חזק מאוד המציאות הזו שאנחנו שונים מכל אומה ולשון, 'ולא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה', ומה השוני- שהם משתחווים להבל וריק, ואנחנו 'הוא אלוקינו אין עוד' יש לנו משהו אמיתי שנתנו לנו להכיר אותו, ולהתפלל אליו, ביציאת מצרים ובמעמד הר סיני' וכשאנחנו אומרים 'ככתוב בתורתו' וכו' מה אנחנו באים לומר כמו שלמדנו שיש חיוב של 'וידעת היום והשבות אל לבבך', וכעת אנחנו משתדלים לקיים את הציווי הזה, כי החיוב הזה נוצר מכח יציאת מצרים ומעמד הר סיני, ואנחנו צריכים להרגיש שבאמת קורה לנו משהו שהדברים מתיישבים על הלב, פעם שמעתי נוסח שהמרחק מ'וידעת' עד ל'והשבות' זה כמו המרחק בין לפני שהיה וידעת לוידעת. ברי דעת אמרו את זה!!

עכ"פ כעת לאחר שאתה מרגיש ומשבח ונותן גדולה ש"מ כי אתה עברת חוויה, כמו שהסבא מקעלם היה אומר שאפשר לראות על בג"א איך היתה התפילה שלו, למשל אתה רואה ברחוב מפגש של יהודי שאתה יודע שאין לו הרבה כסף, ועוסק כעת לחתן את בתו, ויש לו הרבה הוצאות, והוא נפגש עם יהודי אחר שיש לו הרבה כסף, יש לו בתי חרושת וכדו', אתה מבין שמסתבר שמסתמא הוא מבקש ממנו לכה"פ איזה הלוואה, ואתה עומד מהצד ומסתכל ורואה שהם משוחחים והוא מסביר לו וכדו', ואתה לא יודע מה בדיוק מציע לו את צורת החזר, או צורת הקבלה.... אבל אח"כ בסיום, אתה רואה שחיוך רחב על הפנים מתפשט, והוא לוחץ את ידו בחוזקה ואומר לו ייש"כ - ייש"כ, אז אתה מבין שכנראה הסתדרו העניינים על הצד היותר טוב.

כך אחרי התפילה מסתכלים איך הוא משבח אם רואים שזה מרגש מאוד אצלו, ש"מ שהיה תועלת במה שהתפלל, אבל אם זה יבש, ש"מ שלא עבר שום חויה בתפילה הוא לא התחבר לנושא, למרות שהוא אמר את כל הטקסט, כמו דובר שמעביר מכתבים אינו מתרגש בכלל גם אם מביא

התפקיד ואת האפשרויות להכיר אותו מתוך ניסי יצ"מ, כמו שבמתן תורה קיבלנו את האישור 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים' כך מכירים את השי"ת, וכשלומדים את פרשיות יצ"מ ומקיימים את המצוות, צריך לחיות ולקלוט את הדברים.

בחומש דברים כשמשה רבינו חוזר לנו על היציאת מצרים, ועל המתן תורה בתוך הדברים הוא אומר לנו כך 'פי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמהו השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי. או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמזפתים ובמלחמה וביד חזקה וברוע נטויה ובמזראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך אתה הראת לדעת פי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו' וכו' ו'וידעת היום והשבת אל לבבך פי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד' - פה כתוב את התפקיד שלנו- בתחילה הכל זה חלק מהסיפור אתה הראת כי ה' אלוקים, ומכאן ואילך אתה צריך להעביר את זה הלאה דור לדור, ובסוף צריך להגיע לוידעת היום והשבות אל לבבך' וכל יהודי צריך להגיע לשם, כל יהודי צריך להגיע לרמה של 'וידעת היום והשבות אל לבבך' והתוצאה תהיה ושמרת את חוקיו ואת מצותיו וגו' (דברים ד,ט) ע"ש.

כשאנחנו אומרים בסוף התפילה את הנוסח 'עלינו לשבח וכו' לתת גדולה ליוצר בראשית' אנחנו באים לבטא שאנחנו מרוצים מאוד מהעובדה, 'שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה ולא שם חלקנו כהם' ומתי זה קרה...? ביציאת מצרים שהקב"ה העביר אותנו במסלול מהיציאה עד מעמד קבלת התורה, ובזה הובדלנו לגמרי, וכל פעם שאנחנו נפגשים במציאות הזו, והיא למשל לאחר שאנחנו מתפללים להשי"ת, שזו מציאות בריאה של קשר

לומדים עכשיו את פרשיות יציאת מצרים, וזה בא לחנך אותנו כמ"כ 'ולמען תספר באזני בנך ובן-בנך את אשר התעללתי במצרים ואת-אתתי אשר-שמתי בם וידעתם כי-אני ה', יש לנו תפקיד בעניין העובדות שהתורה כותבת את מה שהיה, זה אמור לבוא לידי פעילות אצלנו בלבבות, עד מדרגה של 'ואותנו הוציא משם' (דברים ו,כג).

וצריך לתחזק את זה, הרי אנו רואים שכשעוד לא הספקנו לצאת מיצ"מ, עוד לפני ויהי בשלח פרעה את העם, מיד 'קדש לי כל בכור' וקרבו פסח, ומצוות זכירת יצ"מ, והכוונה אלינו לדורי דורות צריך לזכור את יציאת מצרים ע"י לימוד מה שהיה, ולקיים מה שלומדים בתפילין, ואת מה שמבואר בפרשיות 'והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיהך פי ביד חזקה הוצאך ה' ממצרים', מיד נצטוו בציווי לעשות תפילין, כל הבתים מכער'ס ישבו מיד והתחילו לייצר תפילין, ונאמר מצוות פדיון בכור, למרות שעוד לא היה כהנים, [ועי' במשך חכמה בעניין זה] ונאמר מצוות פטר חמור וא"כ כל אחד שיצא ממצרים עם תשעים חמורים, היו צריכים לפדות, והיינו שהמצוות מיד היו פעילות עוד לא הספיקו להשתחרר, עוד לא עברו את ה'יציאה', מיד נכנסו למסלול, כבר דואגים שזה ישאר בזכרון, ש"מ שאם לא חיים את הענין זה מת, ואנחנו צריכים להבין את זה, שאם אפילו יוצאי מצרים מיד מצווים שזה ישאר ערני, וכל יום כל היום צריך לשמור בעירנות את ההתייחסות ליציאת מצרים, אנחנו רואים שמיד ביציאה צריך כבר להיות פעיל לחיות את השייגע'ן שעשו מכוח היציאה. שלא יפוג שום דבר, אלא להיפך מיד לפתח ולטפח, שיהיה מה לספר לדורות הבאים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, המרבה- לא הכוונה שמקיים את המצווה של המחויבות, אלא המרבה הפירוש הוא גם בהדמניות אחרות, זאת אומרת שצריך להפיק את הלקחים מסיפור יצ"מ, כך השי"ת נתן את

סובב ומסובב, פתאום אתה רואה איך שהמים שהם חומר גלם פשוט ודומם, פתאום נהפך לדם - שהדם הוא הנפש, עם כל תכונות הדם, עם כדוריות אדומות ולבנות, כתוב "וַיִּהְיֶה כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְדָם, וְהַדְּגָה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר מֵתָה וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִיֵּם מִן הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם". לא כתוב ויהפכו כל המים ולא יכלו מצרים לשתות מן היאור והדגה אשר ביאור מתה, לכאורה זה המפגש הראשוני, אלא כתוב פה שהדבר הראשון שקרה שהדגה אשר ביאור מתה, כי הדגים לא יכולים לחיות בדם, לא מפני שזה נוזל הוא יכול לחיות שם, הדג צריך את המים, ברגע שהוא בדם אין לו טיפת מים הוא מת, פחות ממה שאם אתה מוציא אותו מן המים הוא עדיין קצת חי כיוון שיש לו עדיין טיפה מהמים, אבל ברגע שהכל נהפך לדם אז אין לו טיפת מים וממילא טונות של דגים מתו ברגע, ולכך מיד 'ויבאש היאור', ורק אח"כ ולא יכלו המצרים לשתות, איך זה קרה...? אתה מתחיל לחשוב במחשבה רגילה מה הסיבה שגרמה לכזה מסובב? ואין לך תשובה אלא אחת ויחידה - 'רצון ה' יתברך' 'כי הוא אמר ויהי' כמו שהקב"ה נתן את הטיפת דם הראשונה כשברא את הבע"ח בששת ימי בראשית, כך גם עכשיו בתוך שיגרת העולם, הוא בורא את זה.

ו'מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים', תמיד כשאתה רואה מים או דם, תראה את מעשה השי"ת, 'והשבות אל לבבך' להפיק את הלקחים ולספוג את זה בלב, ולהרגיש קשר של 'עלינו לשבח לאדון הכל' שעל דינו השי"ת הראה את ידו הגדולה, ואת הזרוע נטויה, לוקחים פיח כבשן חומר מזוקק מכל חיידק, זה הרי עבר את החום של הכבשן, וזורקים את זה השמימה וכל ארץ מצרים על האדם והבהמה מתמלאים בשחין מכלום... ללא שום סיבה רק משום רצון השי"ת, תבין מזה שכל מה שמתנהל זה הנהגת השי"ת, אתה הראת לדעת וגו', וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים" וכו', כשמקבלים תפיסה כזו, התפקיד הוא להרגיש רצון למה רק אנחנו... 'עלינו לשבח לתת גדולה ליוצר בראשית' ע"כ שאנחנו מכירים באמת הפשוטה, וממילא - 'על כן נקוה לך לראות מהרה בתפארתך' קשה לנו לראות את העולם כולו כ"כ מלא בשקר, השי"ת מלא כל הארץ כבודו, השטח הוא שטח של השי"ת, איך יתכן שיש כ"כ הרבה שקר בא"י.

צריך לעבוד רבות בעולם העבודה, לחיות נכון לטפח בלבבות ולהרגיש מה שצריך להרגיש, השי"ת יעזרנו.

עוזך, כן... אני כבר עם זקן לבן ומעולם לא אמרתי, לא בר"ה ולא ביוה"כ, אה... אתה שואל מה קורה פה בעולם?...פלא...???..... פלא! שלא היה יותר גרוע,

אסור לחיות באדישות, צריך שהביהמ"ד יתפקד בצורה נכונה, אתה יודע מה יכול לקרות כשתגיד פה בארץ ישראל בישיבה אחרי מנחה 'על כן נקוה'... אתה יודע מה אתה יכול לפעול עם איש"ר אחד בכוונה, עם קדושה דסידרא, אנחנו לא בזמן פשוט אין לך יום שאין קללתו מרובה, וצריך את קווי ההגנה להתבסס טוב.

תני (ירושלמי פרק ט' בברכות) רבי שמעון בר יוחאי אומר: אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד, עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם, להגיע לסדרים בזמן, וכל הזמן, בימי שישי ושבת ומוצ"ש, לחיות את עולם העבודה שלנו, הרי ע"ז אנחנו משבחים, שאנחנו נמצאים בעולם העבודה שלא עשנו כגויי הארצות, להם אין... ואנחנו כורעים ומשתחווים, יש לנו עולם העבודה, ומתוך עולם העבודה הזה נקוה מהרה.

התורה מלמדת אותנו שה'וידעת היום והשבות אל לבבך' נובע מתוך כך שעברנו את יציאת מצרים, ואם כך הפרשיות האלו שאנחנו עוסקים בהם הם פרשיות שצריכים ליצור לנו את הההרגשה הזו, של 'והשבות אל לבבך' צריך להתפעל ממה שקוראים.

הרמ"א (בספרו תורת העולה) כ' שמכת דם שהיא המכה הראשונה, יש בה תוכן גדול מאוד, כי זה המפגש הראשון שה' יתברך הפגיש את מציאות העולם עם הידיעה שאין סיבה ומסובב, העולם לא כמו שנראה לבני האדם שהעולם מתנהל לפי

מעטפה של איזה הזמנה לאיזו חתונה מאוד מרגשת, כך גם הוא העביר מעטפה לשמים מקווה שיעשו עם זה משהו.....

אבל אם רואים שהוא אומר טוב עלינו ש"מ שהוא התחבר לענין והוא התרגש, עכשיו הוא נהיה בעל דבר על הנושא הזה, ואתה מתפלא מה הפשט שיש עדיין גויי הארצות שלא מכירים בזה... אתה יכול לסבול את זה?... איך אתה סובל כזה דבר?...מה אתה חי באדישות?... לא מעניין אותך מה שקורה בעולם?... הרי אני מרגיש את זה בלב את האמת הזו, ולכך אני 'מקווה לראות מהרה בתפארת עוזך', קשה לי לסבול את המציאות הזו איך שבכל העולם יש גלולים, ויש אלילים, איך שרשעי ארץ לא נפנים אליו, איך יכול להיות שיש כ"כ הרבה שקר בעולם, למה כ"כ קצת אנשי אמת חיים בעולם הזה?... למה זה כך?... ומסיים ככתוב בתורתך 'ה' ימלוך לעולם ועד' הפסוק שאנחנו אמרנו אותו בשירת הים, אנחנו קראנו את זה אנחנו מבטאים שגם אז זה כבר היה אכפת לנו, כמה פעמים אומרים ביום את הפסוק הזה ה' ימלוך לעולם ועד...???... זאת אומרת אנחנו באים לומר זה עסק שלנו, כשאנחנו רואים שהמציאות היא שבני אדם נמצאים בחוסר הכרה בהשי"ת זה אכפת לנו, אנחנו לא חיים באדישות, וא"כ אנו במצבינו על אחת כמה וכמה כשהסובב אותנו אינם גויי הארצות, אלא בתוך יושבי ארץ ישראל, אין אנו אדישים למצב. שים לבך האם כן אמנם אמרת תפילה זו? ובאם עדיין לא, ש"מ שמעולם לא אמרנו עדיין 'על כן נקוה לך לראות מהרה בתפארת עוזך, אתה שואל למה עדיין לא נתממשה הבקשה? כי מעולם עוד לא אמרתי על כן נקוה לך ה' אלוקינו לראות מהרה בתפארת

כוס תנחומים

למורינו הגה"צ, המנחילנו בעוז ובמסירות נשגבה נתיבות דרכה של תורה, טורח בעמל נפשו על תקנת כל אחד ואחד מבני הישיבה, להעמידם על דרך ישרה, להבין דעת ויראת ה' טהורה

הגאון רבי שמואל יהודה פוריס שליט"א

על פטירת אמו הצדקנית

מרת ביילא פוריס ע"ה

בהמשך עבודת הקודש תנוחמו ובנחמת ציון וירושלים תנוחמו בב"א

חניכי הישיבה לדורותיה

יושבים שבעה ברח' פנים מאירות 15 ירושלים ומיום א' ברח' וילקומירר 2 בני ברק

למען רבות מופתי בארץ מצרים

הוא מגיע להשגות יותר גבוהות בכל פעם ופעם, והוא מתעלה למעלות יותר נעלות ונשגבות.

וזה לא רק בסבל שבעולם הזה, שהאדם פחות מרגיש את המשמעות שלו, אלא גם הסבל והפורענות שבעולם הנשמות, הרי היא באה לאדם שלא הגיע להשגה שהיה יכול להגיע, ונצרך להגיע לזה על ידי העונש. ועיקר הגיהינום הוא שהאדם רואה למה היה יכול להגיע ולא הגיע, וזה יסורים גדולים לנפש. וכל זה לא בשביל הסבל שבזה כעונש ונקמה, אלא בשביל שעי"ז תצטרף נשמתו ותטהר יגיע להשגות הגבוהות ויהיה לו יותר טוב.

והרי זה ברור שהקב"ה יודע מה שעתידי להיות, והקב"ה יודע על כל אדם מה הוא יבחר לבסוף, אם בטוב או ברע, והרי גם האדם שיבחר ברע הקב"ה ברא אותו, ואם אותו האדם היה טוב לו יותר לא להיבראות, א"כ הקב"ה לא היה בורא אותו, שהרי הקב"ה ברא את האדם רק בשביל להיטיב לו.

וברור שכל מי שנברא, גם אם לבסוף הוא בוחר ברע, עכ"פ גם במצב הזה יהיה לו יותר טוב משלא נברא. אלא שכל אדם שעושה רע מתעלה על ידי הפורענות שבאה עליו, בין בעולם הגשמי ובין בעולם הנשמות.

[ומה שאיתא בעירובין (י"ג ע"ב) "נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא", לא נאמר 'טוב לו לאדם' אלא 'נוח', והיפך 'נוח' אינו 'רע' אלא 'קשה'. ומה שאיתא בראש השנה (י"ז ע"א) שיש כאלו שגופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת כפות רגלי צדיקים, מה שנעשים עפר זה תיקונם, ויש להם טובה מסויימת בזה גופא שזוכים להיות עפר תחת רגלי הצדיקים. וכן מה שאיתא שהמינין והמסורות וכו' גיהנום כלה והן אינן כלין, גם זה טובה מסוימת שנמצאים בגיהנום, ואם זה לא היה טובה להם והיה עדיף להם שלא יבראו, הם לא היו נבראים].

ובגמרא בסנהדרין (מ"ז ע"א) מבואר על מי שדינו להיות תלוי, "אמר רבי מאיר, בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי", על מי נאמר הלשון הזה 'קלני מראשי קלני מזרועי', הרי מדובר על רשע שנתלה, שהוא מהרשעים הכי חמורים שכפרו בעיקר, ועליו הקב"ה אומר 'קלני מראשי קלני מזרועי'.

נמצא שהקב"ה מביא פורענות על האדם למרות שזה 'קלני מראשי קלני מזרועי', למרות שכביכול השכינה הקב"ה מצטערת [ובאמת לא שייך אצל הקב"ה סבל], למרות זאת הקב"ה כביכול כובש את צערו, ועל אף כל מעשיו הרעים של הרשע, הקב"ה מביא עליו פורענות לטובתו של האדם, בשביל שיכיר בה'. והקב"ה ממשיך ומביא עוד פורענות ועוד פורענות רק בשביל טובת האדם. והרי העולם מאז חטא האדם הראשון מלא בסבל בלתי נתפס, ועל הכל השכינה אומרת 'קלני מראשי קלני מזרועי', ומ"מ שהקב"ה מביא הכל בשביל טובת האדם.

הקב"ה הביא על פרעה עשר מכות במצרים וחמישים מכות על הים, והיה אפשר לומר שהקב"ה הביא את המכות על מצרים בשביל שישלחו את ישראל, כי הרי פרעה לא הסכים לשלח אותם מארצם, ולכן הביא עליו הקב"ה מכות.

אמנם ודאי שזה לא הטעם, כי ביד הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים גם בלא כן, ולא דרוש לקב"ה להביא בשביל זה מכות. וגם אם פרעה יסרב, אין בכך שום מניעה לקב"ה להוציא את ישראל ממצרים, ולא יועיל שום התעקשות של פרעה.

והיה מקום לומר שהמכות היו כעונש לפרעה כיון שסירב לשלח את ישראל, והם היו כעונש ונקמה על מה שמסרב לעשות את רצון ה'. אבל גם זה אינו אמת, ומוכח מכל הפסוקים שזה לא הסיבה של המכות [ובכל פורענות שמגיעה לאדם ודאי אין זה כעונש ונקמה].

אלא הסיבה האמיתית היא מה שהתורה מדגישה בכל מכה ומכה: "כה אמר ה', בזאת תדע כי אני ה', הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם", "למען תדע כי אין כה' אלוקנו", "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ", וכך בכל מכה ומכה משה חזר על זה, ובכל פעם הייתה מטרה נוספת "למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ", "בעבור זאת העמדתיך, בעבור הראותך את כחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ".

ואמנם ודאי שאין הקב"ה צריך לזה שבני אדם יכירו כוחו, אלא שהקב"ה רוצה שהבני אדם יתעלו על ידי שיכירו שהוא ה' ושאין כמוהו בכל הארץ.

הפורענות אינה בשביל שיהיה סבל, הקב"ה אינו עושה רע, אין רע אצל הקב"ה, "לא יגורך רע" (תהילים ה, ה), הפורענות היא רק בשביל התועלת של האדם, בשביל ה' בזאת תדע כי אני ה', הקב"ה חפץ בטובתו של האדם, שהאדם ידע "כי אני ה' בקרב הארץ", ש'אין כה' אלוקנו', 'למען ספר שמי בכל הארץ', בשביל ה' וידעו מצרים כי אני ה'.

ולמרות שהאדם ברוב רשעותו מתעקש ואינו רוצה לקבל את הפורענות ולהכיר בטובה שהקב"ה רוצה להיטיב עמו, שזה הרי הטוב היחידי שיש לאדם - להכיר בה', אעפ"כ הקב"ה ברוב רחמיו מ"מ מביא עליו את הצרה ברוב רחמיו כדי שיכיר בו. ולכן למרות שהאדם מסרב לקבל את הפורענות, עם כל זה הקב"ה ברוב טובו וחסדו ממשיך להביא על האדם עוד ועוד פורעניות עד שיכיר האדם בה', וזה כדי שיהיה לו טוב, ויגיע להכרה במציאות ה'.

ומה שכתוב בפרשת בחוקותי (ויקרא כו, כא), "ואם תלכו עמי בקרי, אף אני אלך עמכם בחמת קרי", אין הכוונה שבגלל שתמשיכו לחטוא 'לכן' אני יביא עליכם עוד פורעניות, אלא 'למרות' שתחטאו אני ימשיך להביא לכם פורעניות, כדי שתגיעו לבסוף להכרה מושלמת בה'.

וברור שטובת האדם היא שיכיר את זה מיד בתחילה, ולא רק בגלל הסבל הגשמי [שהוא באמת סבל רוחני, כי אין סבל גשמי, שהרי כשהאדם מת הוא אינו סובל עוד], אלא משום שאם האדם מכיר בה' מיד בתחילה,

הגאון רבי מרדכי גוטסגנדה שליט"א

איסור 'לא ילבש' פרק ג'

מתוך סדרת שיעורים לימי השובבי"ם

ה"מעשה" או ה"תוצאה" - העצם ההקפדה על היופי בדקדוק בהתבוננות במראה הוא כתוצאה מהתקשטות כדרך נשים ע"ש.

עוד הביא קושי' על דבריו, ממנהג היתר גילוח הזקן, [ולא כדעת הצ"צ החדש דס"ל לאסור משום 'לא ילבש'], ואף התוצאה דמתנאה בזה, ומוכח דההיתר משום דמ"מ אי"ז מעשה נשים. וכ' לתרץ דזקן שאני, כיון דלנשים מעיקרא ליכא מציאות דזקן ל"ש למילף לאסור ע"ש, [ודעת הצ"צ דאסור משום התוצאה]. [ובעיקר הענין ע"ע בקובץ תשובות למרן הגריש"א זצ"ל (ח"א סי' פא) וע"ע שם ח"ג סי' קכח].

איסור "מעשה" ואיסור "תוצאה"

איברא, דבפשוטו לכאן' היה אפ"ל דלעולם תרווייהו איכללו באיסור לא ילבש, ומלבד האיסור ב"תוצאה" לחוד - כגון במלביש בגד אשה [ולחיפך], איכא גם איסור ב"עשיה" לחודה דתיקוני נשים, וכאיסור הסתכלות במראה, ואף דלעולם בזה אין יוצא מזה שום תוצאת תיקון נשים, (ועי' שערי זבולון יו"ד סי' לד).

[וכן אפ"ל בטעם איסור העברת שיער ביה"ש וביה"ע אף דהווי במקום מכוסה ובתוצאה לא מינכרי, אלא דאסרו את המעשה משום תיקוני אשה, (עי' בספר משאת המלך סי' עה)].

ומ"מ י"ל דנפ"מ בינייהו, באינו מתכוין לכוונת נוי (אלא כדי להגן וכדו'), די"ל דבזה לכו"ע לא יאסר אלא - במלבוש - בדאיכא "תוצאה" דומי' דנשים, אבל בהנהו דאין איסורן אלא משום "מעשה" תיקוני נשים, אבל ליכא תוצאה דהתדמות לנשים, אין לאסור בדלא מתכוין לנוי ע"ש, (ועוד יתבאר בס"ד להלן נפ"מ בזה).

*

ואמנם י"ע מהיכא נפקי בזה תרי איסורי מה"ת, ועיין. - ואפשר דהא עכ"פ הסתכלות במראה אינו אלא מדרבנן (וית' הדיעות להלן), וא"כ היינו דמדרבנן אסרו גם "עשיה" בלי תוצאה, [וכן בהעברת שיער ביה"ש ובה"ע דאסרו מדרבנן]. ועיין. (וע"ע במשאת המלך הנ"ל).

עוד בענין זה

עוד העירו לנידון זה אם תליא ב"מעשה" או ב"תוצאה" - מאיסור ליקוט שיערה לבנה מתוך שחורות, ודעת הב"י (סוסי" קפב) דהאיסור מה"ת - לדעת הרמב"ם - אף ביש בו כמה שערות רבות ומלקט רק א', דהוי ג"כ בכלל תיקוני אשה, ואע"ג דבכה"ג ליכא כלל "תוצאה" דיפוי נוי, (וכקו' הראב"ד דהא לא מינכרא, וע"ש בב"י מ"ש ליישב), ודעת היש"ש דהאיסור רק באיכא שיערה א' לבנה, ודו"ק. (וע"ע כר"ש ציון נ).

(ועוד העירו לדון בזה מכ"מ, ומאיסור העברת שיער ביה"ש וביה"ע במספרים כעין תער, ואפי' ע"י חיכוך בידו, ואכהמ"ל).

הביאני חדריו

יו"ל ע"י חבר תלמידים חניכי הישיבה הקדושה.

הדברים המובאים בגליון בדרך כלל, הינם מכתבי תלמידים וכד' ולא עברו את שבט ביקורתם של רבותינו שליט"א.

הגליון נועד בעיקר עבור בני הישיבה לדורותיה, החפצים להמשיך להתחנך ולהתעלות כבימי קדם לאורה ובדרכה של הישיבה"ק.

לקבלת הגליון ולהערות והארות
0539747@gmail.com | 4 שלוהה 08-9747479

הנה בגדר האיסור ד"לא ילבש" העירו לדון, האם יסודו בעצם ה"מעשה" - הלבישה, ועשיית תיקוני נשים, (וכן אם הלבישוהו אחרים דמ"מ חייב לפשוט, וע"ע במנ"ח לענין המלקות, ועי' מנחת יצחק (ח"ב סי' קח, ב) לענין איסור המלביש), או דגדר האיסור ב"תוצאה", בזה דמתדמה לאשה, [וכן אשה המתדמה לאיש].

ואף דבפשוטו אין הכוונה שבאמת תהיה התוצאה שיהא נראה עי"ז "כאשה", דהא קיי"ל - כר"א בן יעקב - דהאיסור בכלל תיקוני נשים ואף דאינו מלובש ונראה כאשה, וכן מוכח מהאיסור ללקט שערות לבנות מתוך שחורות ואף דאכתי ניכר שהוא איש, [וגם האיסור אפילו בשערות הזקן ואע"פ שלנשים אין זקן], דמ"מ עצם התוצאה של היותו "נאה" זהו התדמות לנשים, וק"ל.

[ודע דכ"ז גם לדעת הפו' האוסרים משום "לא ילבש" אף באינו לובש בכוונה לנוי ולהתדמות לאשה, אלא כדי להנצל מצער וכו' (וכדיתבאר בעז"ה להלן), דמ"מ אסור כיון דסו"ס מתדמה בזה לאשה, וק"ל. ומאידיך לדעת המתירים כשאינו עושה לנוי ולהתדמות לאשה, היינו דבכה"ג אין לאסור לא מצד התוצאה וגם לא מצד המעשה, כיון דאינו התעסקות ביפוי והתנאות, וק"ל].

גרמא

ונפ"מ בנידון זה, דהנה בכלל איסור 'לא ילבש' שלא יתקן איש ב"תיקוני אשה", (שלא לחלוף ושלא לפרכס, וכן אסור לגלח כאשה, וכן העברת שיער בכ"מ, וליקוט שערות לבנות וכו'), ודנו האם ע"י "גרמא" ישתרי, דהא לא עביד "מעשה" דתיקוני אשה, או דסו"ס גם בזה הרי נעשית אותה ה"תוצאה", ואסור.

דבר שאינו מתכוין ופס"ר

עוד צ"ת אם האיסור אף ב"תוצאה" לחודה, אם נימא דע"כ יאסר אף ב"דבר שאין מתכוין" [ואפילו בדלא הוי פס"ר] - וכגון בחיכוך שיער ביה"ש וביה"ע, ואינו מתכוין להשיר השיער, דהא סו"ס נעשתה "תוצאת" נוי אשה.

ובשלטי גבורים (שלהי מכות) כ' דמותר לחוף להסיר דבר העוקצו, ואינו מתכוין. ובקרן אורה (נייר שם) ביאר דאפילו אם הוא פס"ר, כיון דאי"ז איסור מצ"ע אלא משום קישוטי נשים, וכיון דאינו מתכוין לזה שרי, וע"ש עוד. [ולכאן' זהו כדעת הב"ח ודעימיה דמתירים בכל כה"ג דאינו לכוונת נוי (כדית' בעז"ה להלן), ואע"ג דמ"מ הוי פס"ר דנוי. ודו"ק].

ואמנם מצינו לענין היכא דמתכוין לרפואה, או משום צער, ולא לנוי וקישוט, דדנו האחרונים דמ"מ הא הוי פס"ר [וניחא ליה], ודנו אם איכא לחלק בין מידי דאסור מדאורייתא למידי דאסור רק מרבנן, (והו"ד בשדי חמד ח"ד עמ' 91 ולהלן).

[ועוד מצינו דיעות בפו' לענין סירוק שיערו בדהוי פס"ר דניחא ליה דילקט לבנות מתוך שחורות - עיי' הדיעות בכרם שלמה (מקור המעיין ציון נג). וצ"ת].

דברי האגרות משה

ובשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סי' פב) האריך בעיקר הנידון הנ"ל, וכתב דמסתברא דהאיסור על התוצאה, ודקצת יש לה"ר מאיסור ליקוט שערות לבנות מתוך שחורות, דמשמע מסתימת הפו' דזהו אף כשהנשים אין דרכן בליקוט, אלא בצביעה, דמ"מ אסור ומשום דמביא לאותה התוצאה, [ובזה פירש לדברי הביאור הגר"א ע"ש].

ושוב הביא (ח"ב סי' סא) כמה הערות על דבריו, מהא דמצינו איסור ב"מעשה" בלי תוצאה, כאיסור הסתכלות במראה, אף שאין יוצא מזה שום "תוצאת" תיקון נשים. [ואמנם ע"י י"ל דמ"מ אסור גם מעשה לחוד, וכדלהלן]. והאגרו"מ האריך לתרץ